

λουθεί ένας πίνακας των ηθοποιών με διπλό όνομα (σσ. 771-783), το αλφαβητικό ευρετήριο ονομάτων (σσ. 785-797), καθώς και η βιβλιογραφία (σσ. 799 εξ.).

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΘΩΜΑΣ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,

Βιβλιοθήκες Αγίου Όρους. Παλαιά ελληνικά έντυπα. Πρώτη προσπάθεια συγκροτήσεως συλλογικού καταλόγου, Αθήνα, Διεύθυνση Οθησκευτικών και Εκκλησιαστικών Υποθέσεων Υπουργείου Εξωτερικών 2000, σελ. λα' + 668, πολλές εικ. και πίν., ISBN 60-91007-4-0.

Πρόκειται για μια συστηματική απογραφή όλων των έντυπων εκδόσεων (γύρω στις 6000) που φυλάσσονται στις βιβλιοθήκες του Αγίου Όρους και καλύπτουν το χρονικό διάστημα 1481 ως 1863, δηλαδή εκείνο το χρονικό φάσμα που καλύπτουν οι βιβλιογραφίες του E. Legrand και των Γκίνη/Μέξα. Αντί να αναφερθεί ο πλήρης τίτλος, γίνεται παραπομπή σ' αυτούς. Το υλικό είναι κατανεμημένο ανά μονή και ακολουθεί χρονολογική σειρά. Δεν θα είχε ίσως τόσο ενδιαφέρον για τη Θεατρολογία, αν δεν είχε και ένα παράρτημα με «Αβιβλιογράφητες εκδόσεις» (σσ. 581), που συμπεριλαμβάνει 153 λήμματα. Ανάμεσα σ' αυτά βρίσκεται μια αθησαύριστη έκδοση της «Βαβυλωνιάς» (Σμύρνη 1853, που ακολουθεί την έκδοση της Σμύρνης 1843, βλ. Λαδογιάννη, αρ.367) και βρίσκεται στη μονή Ζωγράφου (σ. 641, αρ.115), και, επίσης στη μονή Ζωγράφου, μια έκδοση, Αθήνα 1859, που έχει τον ίδιο τίτλο με αυτή της Αθήνας 1861 (Λαδογιάννη, αρ. 367), τυπώνεται όμως σε άλλο τυπογραφείο: «εν Αθήναις, εκ της τυπογραφίας Φ. Καραμπίνη και Κ. Βάφα (Παρά τη οδό Βύσση αριθ.302) 1859» (σ. 651, αρ.137), ενώ του 1861 είναι «τύποις Κ. Μηλιάδου». Η ανακάλυψη αυτή έχει τη σημασία της και δείχνει πως η επιτυχία της «Βαβυλωνιάς» ήταν ακόμα πιο μεγάλη απ' ό,τι πιστευόταν έως σήμερα.

Ακόμα πιο σημαντική είναι η ανεύρεση, στη μονή Ζωγράφου και πάλι, έκδοσης της «Θυσίας του Αβραάμ» από τον εκδοτικό οίκο Βόρτολι 1755, που έως τώρα λάνθανε (βλ. *Η Θυσία του Αβραάμ*, κριτική έκδοση. Wim.F. Bakker – Arnold F. van Gemert, Ηράκλειο 1996, σσ. 3-14) κι έχει κεντρική θέση στην παράδοση του κειμένου, γιατί πιθανότατα από αυτήν έγινε η αντιγραφή του χειρόγραφου Κολλυβά (σσ. 5 εξ.). «Η Θυσία του Αβραάμ. Ιστορία ψυχοφειλεστάτη. Ευγαλμένη από την Αγία Γραφήν, συνθεμένη παλαιά διά Στίχων απλών. Και τώρα πάλιν εις την χάριν των Ευσεβών, και Φιλαρέτων με πολλήν επιμέλειαν διορθωμένη κ(αι) μετατυπωμένη. Ενετίσιν, 1755. Παρά Αντωνίω τω Βόρτολι. Con licenza de' superiorgi» (σ. 591, αρ.14). Στη μονή του Αγίου Παντελεήμονος άλλωστε σώζεται και έκδοση από τον ίδιο εκδοτικό οίκο, Βενετία 1780 (σ. 603, αρ.34), που ασφαλώς δεν έχει την ίδια σημασία όπως η προηγούμενη (βλ. W. Bakker, «Οι παλιές εκδόσεις της *Θυσίας του Αβραάμ*», *Ο Ερασιστής* 15 (1979), σσ. 23-74). Με την ανεύρεση της πρώτης έκδοσης, του 1755, και τη σύγκρισή με το χειρόγραφο Κολλυβά, σε μια σκοτεινή πτυχή της περιπλοκής παράδοσης του κειμένου του κρητικού αριστουργήματος πέφτει τώρα αρκετό φως.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ